

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 07.10.1996, sp. zn. 1 Cao 133/96, ECLI:CZ:VSPH:1996:1.CAO.133.1996.1

Číslo: 38/1997

Právní věta: Při posuzování posudku posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí (srov. § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb.) hodnotí soud tento posudek jako každý jiný důkaz podle ustanovení § 132 o.s.ř. Nelze se při tomto hodnocení spokojit jen s odkazem na nové předpisy důchodového pojištění (zejména zákon č. 155/1995 Sb.) a na jejich nová posudková kritéria, ale je potřeba je i vysvětlit, a to především při posuzování změn ve schopnosti k soustavnému zaměstnání podle dříve platného zákona č. 100/1988 Sb. Výdělečnou činností je míněna činnost, z jejíhož výkonu získává pojištěnec výdělek jako stálý zdroj příjmů; je to schopnost vlastní prací dosáhnout výdělek odpovídající tělesným, smyslovým a duševním schopnostem pojištěnce (srov. § 5 a § 6 odst. 1 vyhlášky č. 284/1995 Sb.).

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 07.10.1996

Spisová značka: 1 Cao 133/96

Číslo rozhodnutí: 38

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Sociální zabezpečení

Předpisy: 99/1963 Sb. § 132 582/1991 Sb. § 4 odst. 2 284/1995 Sb. § 5 § 6 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

38/1997 Jo.

Při posuzování posudku posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí (srov. § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb.) hodnotí soud tento posudek jako každý jiný důkaz podle ustanovení § 132 o. s. ř.

Nelze se při tomto hodnocení spokojit jen s odkazem na nové předpisy důchodového pojištění (zejména zákon č. 155/1995 Sb.) a na jejich nová posudková kritéria, ale je potřeba je i vysvětlit, a to především při posuzování změn ve schopnosti k soustavnému zaměstnání podle dříve platného zákona č. 100/1988 Sb. Výdělečnou činností je míněna činnost, z jejíhož výkonu získává pojištěnec výdělek jako stálý zdroj příjmů; je to schopnost vlastní prací dosáhnout výdělek odpovídající tělesným, smyslovým a duševním schopnostem pojištěnce (srov. § 5 a § 6 odst. 1 vyhlášky č. 284/1995 Sb.).

(Usnesení Vrchního soudu v Praze ze 7. 10. 1996, [1 Cao 133/96](#))

Rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení ze dne 22. 2. 1996 byl navrhovatel podle ustanovení § 56 zákona č. 155/1995 Sb. od 12. 3. 1996 odňat invalidní důchod s odůvodněním, že podle posudku lékaře příslušné okresní správy sociálního zabezpečení již navrhovatel není invalidní podle ustanovení § 39 zákona č. 155/1995 Sb.

V opravném prostředku navrhovatel zejména namítal, že jeho zdravotní stav nedoznal změn; nesouhlasil proto s odnětím invalidního důchodu, poukazoval na nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí a navrhoval proto jeho zrušení.

Městský soud v Praze opravnému prostředku nevyhověl a přezkoumávané rozhodnutí potvrdil. Vycházel přitom z výpovědi navrhovatele a zejména z posudku posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí, se sídlem v P., ze dne 10. 5. 1996. Z tohoto posudku zjistil, že navrhovatel k datu vydání napadeného rozhodnutí byl částečně invalidní podle ustanovení § 44 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. Nebyl invalidní podle ustanovení § 39 citovaného zákona. U navrhovatele šlo o pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti z důvodů dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nejméně o 33 %; nedosahoval však 66 % odpovídajících plné invaliditě a nešlo o neschopnost vykonávat pro zdravotní postižení soustavnou výdělečnou činnost jen za zcela mimořádných podmínek. Podle posudku uvedené komise se navrhovatelův zdravotní stav po plicní stránce stabilizoval natolik, že odpovídá schopnosti k lehčí fyzické práci. Mimo to komise přihlédla k postižení jater, které je sice t. č. kompenzované, ale podílí se na dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu. Komise hodnotí procentní míru poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti podle kapitoly VIII, odd. B, položky 5, písm. b) přílohy č. 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb. na 30 % a s přihlédnutím k dalším příčinám podílejícím se na vzniku dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu ji zvyšuje o 10 procentních bodů. Konečná míra poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti tedy činí 40 %. Soud prvního stupně převzal tento posudek jako rozhodující důkaz, zhodnotil jej jako náležitě odůvodněný jak z hlediska závěru o zdravotním stavu navrhovatele, tak pokud jde o zhodnocení navrhovatelovy pracovní schopnosti, a proto přezkoumávané rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení potvrdil jako věcně správné.

Ve včas podaném odvolání navrhovatel vytýkal soudu prvního stupně, že se nezabýval námitkami, které vznesl již v opravném prostředku, tj. že rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení je v rozporu s právními předpisy a je nepřezkoumatelné. Podle názoru navrhovatele by mělo toto rozhodnutí při přiměřené a citlivé aplikaci ustanovení § 47 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb. (správního řádu) obsahovat takovou míru skutkové a právní argumentace, která zajistí občanu srozumitelnou informaci o skutečnostech, z nichž správní orgán při rozhodování vycházel, a o způsobu aplikace práva. Odůvodnění rozhodnutí tedy musí poskytovat základní informace o skutkovém a právním řešení případu. Dále navrhovatel poukazoval na to, že ustanovení zákona č. 155/1995 Sb., uváděná odpůrcem v přezkoumávaném rozhodnutí, nevystihují jeho konkrétní případ, neboť ustanovení jednoho paragrafu může ve svých odstavcích, popřípadě písmenech, obsahovat diametrálně odlišné skutečnosti. Navrhovatel namítá, že z odůvodnění rozhodnutí nevyplývá, o co se jeho výrok opírá, neboť není přesně určen odborný posudek, a pokud se od 1. 1. 1996 změnilo systémově posuzování invalidity stanovením podle procentní ztráty výdělečné schopnosti, tak to je právě ten minimální údaj, který by mělo rozhodnutí obsahovat. Navíc navrhovatel poukazuje na zavádějící způsob poučení o odvolání, který mate občana tím, že ho nabádá, aby se šel nejdříve zeptat na správu sociálního zabezpečení. Z uvedených důvodů navrhuje, aby odvolací soud zrušil rozsudek soudu prvního stupně a rozhodl, že rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení se zrušuje, a uložil jí, aby vydala rozhodnutí nové, které bude plně v souladu s právními předpisy a pro občana srozumitelné.

Vrchní soud v Praze přezkoumal rozsudek soudu prvního stupně i řízení, které mu předcházelo a dospěl k závěru, že dosud zjištěný skutkový stav neposkytuje dostatečný podklad pro možné

potvrzení nebo změnu tohoto rozsudku. Proto jej zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Soud prvního stupně nepochybil, jestliže při svém rozhodování vycházel především z posudku posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí v P., neboť tato komise je orgánem povolaným ze zákona (§ 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb.) k celkovému posouzení navrhovatelova zdravotního stavu a jeho dochované pracovní schopnosti, jakož i k zaujetí posudkových závěrů o plné či částečné invaliditě, a to pro účely přezkumného řízení soudního. Posudek této komise ovšem soud hodnotí jako každý jiný důkaz podle zásad upravených v ustanovení § 132 o. s. ř.

V projednávané věci však soud prvního stupně takto důsledně nepostupoval a odvolací soud nesdílí jeho názor, že posudek uvedené komise ze dne 10. 5. 1996 obsahuje náležité zdůvodnění závěru o zdravotním stavu a pracovní neschopnosti navrhovatele.

Především je třeba poukázat na to, že posudkový závěr uvedené komise je u základního invalidizujícího plicního onemocnění navrhovatele odlišný od posudkového závěru lékařky Pražské správy sociálního zabezpečení ze dne 6. 2. 1996. Tato lékařka zhodnotila pokles výdělečné schopnosti navrhovatele z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu podle kapitoly VIII, oddíl B, položky 5 písm. a) přílohy č. 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb., tedy jako lehký stupeň nemoci, a to 20 %. Přitom konstatovala, že navrhovatelův zdravotní stav nedoznal změny a navrhovatel je nadále neschopen soustavného zaměstnání. Navrhovatel proto ani po dalším navýšení poklesu výdělečné schopnosti o 10 % nebyl shledán plně invalidním podle ustanovení § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. a ani částečně invalidním podle ustanovení § 44 odst. 1, 2 citovaného zákona. Posudková komise Ministerstva práce a sociálních věcí v Praze 2 pak hodnotí míru poklesu neschopnosti soustavné výdělečné činnosti navrhovatele podle kapitoly VIII, oddílu B, položky 5, písm. b) přílohy č. 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb., tedy jako střední stupeň nemoci, a to 30 %. Celková procentní míra poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti činí 40 % podle tohoto posudku (a to i s navýšením o 10 % s ohledem na další příčiny podílející se na navrhovatelově dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu). Proto dospěla komise k závěru, že navrhovatel nebyl k datu vydání přezkoumávaného rozhodnutí plně invalidní podle ustanovení § 39 zákona č. 155/1995 Sb. Byl však částečně invalidní podle ustanovení § 44 odst. 1 citovaného zákona. Podle posudku uvedené komise se po plicní stránce zdravotní stav navrhovatele stabilizoval natolik, že odpovídá schopnosti k lehčí fyzické práci.

Svůj odlišný závěr o stabilizaci navrhovatelova zdravotního stavu a míře jeho schopnosti k soustavné výdělečné činnosti posudková komise nijak blíže neodůvodnila, i když, posuzovala-li navrhovatele k datu vydání přezkoumávaného rozhodnutí (22. 2. 1996), vycházela zřejmě ze stejné zdravotní dokumentace jako lékařka Pražské správy sociálního zabezpečení.

Vzhledem k tomu, že komisí konstatovaná stabilizace navrhovatelova zdravotního stavu z hlediska plicního onemocnění není v posudku přesvědčivě odůvodněna, pak odlišné posouzení nedává ani přesvědčivé vysvětlení toho, že navrhovatel po řadu let (od roku 1986) nebyl vůbec schopen soustavného zaměstnání, zatímco nyní je již schopen soustavné výdělečné činnosti pouze s takovým omezením, které odpovídá procentuálnímu vyjádření poklesu této schopnosti a které spočívá v možnosti vykonávat lehčí fyzickou práci.

Přestože pojem soustavné výdělečné činnosti, případně schopnosti k této činnosti, není obsahově shodný s dřívějším pojmem soustavného zaměstnání, případně schopností vykonávat soustavné zaměstnání, nelze přehlédnout, že v obou případech je základem těchto pojmů výkon činnosti (zaměstnání, práce), z níž výdělek je stálým zdrojem příjmu. Schopností soustavné výdělečné činnosti

je schopnost vlastní prací dosáhnout výdělek odpovídající tělesným, smyslovým a duševním schopnostem pojištěnce, tj. výdělek, sloužící jako stálý zdroj příjmu (§ 5 a § 6 odst. 1 vyhlášky č. 284/1995 Sb.).

Pokud tedy dospěla posudková komise k závěru o poklesu schopnosti navrhovatele k soustavné výdělečné činnosti se schopností vykonávat lehčí fyzickou práci, pak jde o významný posun v hodnocení pracovního potenciálu navrhovatele, který je nezbytné objasnit. Nelze se spokojit jen s odkazem na nové předpisy o důchodovém pojištění a jejich nová posudková kritéria, ale je třeba v posudku vysvětlit, co bylo příčinou toho, že navrhovatel na rozdíl od dřívějšího je již schopen dosahovat vlastní prací výdělek, který je stálým zdrojem jeho příjmu. Jestliže navrhovatel podle dosavadního hodnocení nebyl vůbec schopen výkonu jakéhokoliv soustavného zaměstnání (byl 10 roků invalidní podle ustanovení § 25 odst. 3 písm. a/ zákona č. 121/1975 Sb. a § 29 odst. 2 písm. a/ zákona č. 100/1988 Sb.), pak je třeba v posudku objasnit i to, proč pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti je hodnocen právě podle položky 5 b) a nikoliv podle položky 5 c). Podle názoru odvolacího soudu je takovéto posouzení nezbytné tam, kde je odnímán plný invalidní důchod, přiznaný původně pro absolutní neschopnost výkonu jakéhokoliv soustavného zaměstnání podle ustanovení § 29 odst. 2 písm. a) dříve platného zákona č. 100/1988 Sb. nebo podle obdobných ustanovení dřívějších předpisů sociálního zabezpečení.

Navíc odvolací soud spatřuje neúplnost posudku uvedené posudkové komise i v tom, že v něm nejsou uvedena žádná konkrétní zaměstnání, která je navrhovatel nadále schopen vykonávat se zbývajícím procentem schopnosti k soustavné výdělečné činnosti. V tomto směru odkazuje odvolací soud na ustanovení § 39 odst. 3 zákona č. 155/1995 Sb. (které podle ustanovení § 44 odst. 1 citovaného zákona platí obdobně i pro částečnou invaliditu), podle kterého při určování poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti pojištěnce se vychází z jeho zdravotního stavu, doloženého výsledky funkčních vyšetření, a z jeho schopnosti vykonávat práce odpovídající zachovaným tělesným, smyslovým a duševním schopnostem, s přihlédnutím k výdělečným činnostem, které vykonával předtím, než k takovému poklesu došlo, a k dosaženému vzdělání, zkušenostem a znalostem; přitom se bere v úvahu, zda jde o zdravotní postižení trvale ovlivňující schopnost výdělečné činnosti pojištěnce, zda a jak je pojištěnec na své zdravotní postižení adaptován, a možnost rekvalifikace pojištěnce na jiný druh výdělečné činnosti, než dosud vykonával. Se všemi uvedenými kritérii se musí posudková komise ve svém posudku náležitě vypořádat včetně uvedení konkrétní pracovní rekomandace.

Z výše uvedených důvodů zrušil odvolací soud napadený rozsudek soudu prvního stupně a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení podle ustanovení § 250s odst. 2 a § 221 odst. 1 písm. a), odst. 2 o. s. ř.

V dalším řízení soud prvního stupně vyžádá od Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí v P. doplňující posudek, v němž tato komise vysloví ve shora naznačených směrech konkrétní posudkový závěr.

Současně bude třeba, aby se soud prvního stupně vypořádal i s námitkami uváděnými navrhovatelem již v opravném prostředku a následně i v odvolání, týkajícími se náležitostí přezkoumávaného rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení z hlediska aplikace příslušných ustanovení správního řádu. Podle názoru odvolacího soudu by ve výroku, jakož i v odůvodnění přezkoumávaného rozhodnutí, měla být přesně citována ustanovení zákona č. 155/1995 Sb. včetně odstavců a písmen paragrafů, na něž se odkazuje, a v odůvodnění by rovněž mělo být uvedeno, ze kterého posudku lékaře a které okresní správy sociálního zabezpečení (Pražské správy sociálního zabezpečení) a ze kterého data Česká správa sociálního zabezpečení při rozhodování vycházela.